



ONDERSTEUNING ASIELAANVRAAG MINDERJARIGEN DOOR JURIDISCHE AFD. ST. GAVE

In 2017 kregen we bij Gave een verzoek om een tienjarig Afghaans meisje te spreken over haar geloof. De IND was van mening dat een kind van die leeftijd niet in staat is een eigen geloofskeuze te maken. In deze notitie vindt u het beleid dat we sindsdien voor situaties als deze ontwikkeld hebben.

Vanuit Gave hebben we er allereerst op aangestuurd dat de IND wel een gesprek met haar zou voeren over haar geloofskeuze. Toen de IND dat weigerde heeft de rechtbank ons de gelegenheid gegeven om zelf met haar te spreken en daarover rapport uit te brengen. Toen de IND ondanks onze positieve conclusie bleef volhouden dat het meisje geen eigen geloofskeuze had gemaakt, heeft de rechtbank uitspraak gedaan en de IND opgedragen opnieuw naar de zaak te kijken.

DILEMMA

Na de uitspraak van de rechtbank hebben we bij Gave meerdere vergelijkbare verzoeken gehad. Dit plaatst ons voor een dilemma. Enerzijds heeft een ieder het recht gehoord te worden over zijn of haar asielmotieven, ongeacht leeftijd.¹ Anderzijds kan het een grote druk op de minderjarige leggen om door de IND gehoord te worden.

In de praktijk blijkt dat de ouders vaak al een asielaanvraag achter de rug hebben die is afgewezen omdat de IND hun bekering niet geloofwaardig vindt. Dan kan soms een kind uit eigen overtuiging christen zijn geworden wat reden kan zijn voor een eigen asielaanvraag van het kind. Daar kan dus een goede reden voor zijn, maar het is wel van belang dat we ons realiseren dat het kind een grote verantwoordelijkheid op de schouders gelegd krijgt. Als ook zijn asielaanvraag wordt afgewezen kan het kind zich er schuldig over voelen dat het hem niet gelukt is om voor zijn ouders en eventuele broers en zussen een verblijfsvergunning te krijgen. Bij Gave bepleiten we dan ook een zorgvuldige afweging of een eigen asielaanvraag van het kind verstandig is. Daarnaast is toestemming van het kind belangrijk. Ons beleid is er op gericht om deze afweging te begeleiden en om binnen onze mogelijkheden ondersteuning te bieden.

¹ Bij zeer jonge kinderen kan zo nodig een vertegenwoordiger gehoord worden. Voor rechtshulpverleners is meer informatie te vinden op <https://juridisch.gave.nl/bibliotheek/horen-van-minderjarigen>

KADERS

De IND stelt zich vaak op het standpunt dat minderjarigen die jonger zijn dan globaal 16,17 jaar niet in staat zijn een eigen geloofskeuze te maken maar in het algemeen hun ouders volgen in hun geloof. Als de IND de bekering van de ouders niet geloofwaardig vindt, zullen zij de bekering van het kind ook niet geloofwaardig vinden.

Een eerste en principieel bezwaar is dat de IND hiermee treedt in de bevoegdheid van de kerk of andere godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie waartoe de minderjarige zich kan hebben bekeerd. Immers, het is aan de godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie zelf om te bepalen wie als lid of gelovige kan worden beschouwd. Als de godsdienstige of levensbeschouwelijke organisatie daarbij geen leeftijdsgrens hanteert mag ook de overheid niet van een leeftijdsgrens uitgaan.

Iets anders is dat de IND de bevoegdheid heeft om asielaanvragen te toetsen. In dat kader mag de IND een eigen beoordeling maken. Dit is bij minderjarigen niet anders dan bij volwassenen. De IND hoeft in zijn beoordeling niet af te gaan op het oordeel van de kerk, al dient de IND een goed gemotiveerd oordeel van de kerk wel mee te wegen. Maar de IND mag van het kind ook verwachten dat het zelf over zijn of haar geloof en bekering kan vertellen, op een niveau dat bij de ontwikkeling van het kind past.

Als een kind een asielaanvraag doet op grond van een eigen bekering, is verder van belang of het kind uit eigen overtuiging christen is geworden of dat het kind door opvoeding en onderwijs een christelijke levensstijl heeft gekregen, ook al waren de ouders oorspronkelijk geen christen. Beide situaties worden in het verdere van deze paragraaf nader besproken.

Eigen overtuiging

Uitgangspunt is het kinderrechtenverdrag waarin is vastgelegd dat elk kind recht heeft op, onder meer, vrijheid van godsdienst. Er is wel oog voor dat kinderen dit recht niet ten volle kunnen laten gelden. Kinderen zijn immers afhankelijk van hun opvoeder(s). Bij het opgroeien neemt die afhankelijkheid af naar de mate waarmee het kind zich ontwikkelt. Het kinderrechtenverdrag schrijft dan ook voor dat rekening gehouden moet worden met de ontwikkelende vermogens van het kind.

Zoals eerder gezegd stelt de IND zich vaak op het standpunt dat minderjarigen die jonger zijn dan globaal 16,17 jaar niet in staat zijn een eigen geloofskeuze te maken. Met dit uitgangspunt doet de IND feitelijk een uitspraak over de ontwikkelende vermogens van het kind en de IND koppelt deze in hoge mate aan leeftijd. Dit is in strijd met het kinderrechtenverdrag. Bij de vaststelling van de ontwikkelende vermogens moet gekeken worden naar hun persoonlijke ervaring, cultuur en mate van stimulering door ouders/opvoeders.²

² Rechtshulpverleners kunnen hiervoor ons rapport 'FoRB of minors in asylum cases' raadplegen, zie <https://juridisch.gave.nl/bibliotheek/forb-of-minors>

Als een kind gevraagd wordt bij de IND te vertellen over een eigen geloofskeuze, is het belangrijk om de ontwikkelende vermogens in beeld te brengen. De kernvraag daarbij is, of het kind laat merken dat hij of zij bezig is eigen keuzes te maken. We komen hier verderop op terug.

Opvoeding en onderwijs

Op de regel van 'eigen overtuiging' is een uitzondering, namelijk als het kind al zo'n lange tijd is opgevoed met en onderwezen in het nieuwe geloof, dat hij of zij gelijkgesteld kan worden aan iemand die van geboorte af met het betreffende geloof is grootgebracht. Bij Gave zijn we bekend met een zaak van een achtjarig kind die vanaf zijn vierde jaar door zijn ouders op christelijke wijze wordt opgevoed en enthousiast actief in de kerk en met andere christelijke activiteiten meedoet en naar een christelijke school gaat. De IND heeft hierover gezegd dat het kind daar niet uit zichzelf voor gekozen heeft, maar de advocaat heeft terecht opgemerkt dat dat ook geldt voor kinderen die vanaf geboorte een christelijke opvoeding krijgen.³

Waar het om gaat is dat het kind geen eigen ervaring heeft met het vroegere geloof van de ouders (in dit geval de islam) en dat van het kind niet verwacht kan worden dat het zich gaat aanpassen aan een hem of haar onbekende godsdienst. Het kind ontwikkelt een identiteit die hij in land van herkomst niet mag uiten. Dat is de kern waar het in de zaak om moet draaien.⁴

BELEID VAN GAVE

Gesprek

Bij Gave krijgen we vragen of we een geloofsgesprek willen voeren met kinderen die een eigen asielaanvraag willen gaan doen op grond van bekering. Als Gave vinden we het belangrijk dat goed nagedacht wordt of het kind hier aan toe is. Daarnaast is het zo dat de IND zelf het kind de gelegenheid moet geven over zijn of haar geloof en bekering te vertellen. Een gesprek met ons kan een gehoor bij de IND niet vervangen. Daarom hebben we besloten geen gesprek meer te voeren met het kind, tenzij de IND zelf het inhoudelijke gesprek niet wil aangaan, zoals in de zaak van het Afghaanse meisje waar we deze notitie mee begonnen.

Informatie

Gave wil wel helpen om de juiste informatie te verzamelen, waarmee een asielaanvraag van het kind onderbouwd kan worden. Het gaat dan om het volgende:

- De mate van ontwikkeling van de vermogens van het kind: is het kind in staat eigen (geloofs)keuzes te maken en kan het kind daarover vertellen?
- De levensstijl: wordt het kind al gedurende zo lange tijd op christelijke wijze opgevoed, dat het kind een christelijke levensstijl ontwikkeld heeft die in het land van herkomst niet geaccepteerd wordt?

³ Rechtshulpverleners kunnen meer lezen over de zaak op <https://juridisch.gave.nl/bibliotheek/horen-van-minderjarigen>

⁴ In deze zaak is het niet meer tot een duidelijke uitspraak gekomen. De IND heeft namelijk besloten de moeder van het kind asiel te verlenen nadat de advocaat zijn bezwaren tegen de afwijzing van de aanvraag van het kind had ingediend. De asielaanvraag van het kind zelf is daarmee niet meer verder behandeld, de IND wilde zich daar kennelijk niet verder aan branden. Het kind heeft nu een verblijfsvergunning op grond van de asielstatus van zijn moeder.

Bij kinderen die op wat latere leeftijd in Nederland zijn aangekomen zal het onderdeel ontwikkelende vermogens belangrijk zijn. Kinderen die al langere tijd in Nederland zijn en vanaf bijvoorbeeld hun vierde in Nederland naar de kerk, een bijbelclub en een christelijke school gaan en daarbij geen enkele vorm van islamitische opvoeding (meer) hebben gehad zal het onderdeel opvoeding en onderwijs het belangrijkste zijn. Duidelijke leeftijdsgrenzen zijn niet te trekken en voor een aantal kinderen zal het belangrijk zijn om beide onderdelen in beschouwing te nemen.

Ontwikkkelende vermogens

Er zijn meerdere plaatsen waar het kind laat zien hoe het zich ontwikkelt:

- School
- Kerk
- Kinderclub
- mogelijk nog andere plaatsen

Op deze plaatsen kan gevraagd worden een verklaring te schrijven over de ontwikkeling van het kind. Daarbij kunnen de volgende vragen gesteld worden:

- Sinds wanneer gaat het kind naar school / de kerk / de kinderclub?
- Hoe was de ontwikkeling van het kind bij binnenkomst?
Wat kan er gezegd worden over de indruk die het maakte, houding, gedrag?
- Hoe heeft zich dat ontwikkeld?
Op welk gebied is het kind (redelijk) zelfstandig, op welk gebied heeft hij hulp nodig?
Vraagt het kind die hulp zelf of wacht hij tot hulp aangeboden wordt?
- Neemt het kind zelf initiatieven? Op welk(e) terrein(en)?
- Hoe gaat het kind om met de situatie als asielzoekerskind en de onzekerheid die dat met zich meebrengt? Hoe uit het kind zich hierover naar 'gewone' kinderen in de klas, de club, de kerk, etc.? En naar zijn of haar ouder(s), juf of meester, clubleiding etc.?
- Laat het kind merken zich ergens verantwoordelijk voor te voelen en hoe uit hij dat?
- Hoe gaat het kind om met onrecht (wat hij als onrecht ervaart)?

Schoolrapporten kunnen ook inzicht geven in de ontwikkeling van het kind. Neem een afschrift daarvan op in het dossier en gebruik de rapporten ook bij de bespreking van bovenstaande vragen.

Opvoeding en onderwijs

- Hoe oud was het kind toen het in Nederland⁵ kwam? Wat waren zijn of haar ervaringen met godsdienst in de jaren daarvoor?
- Wat houdt de christelijke opvoeding, onderwijs, kerkgang enz. voor het kind in?
- In hoeverre, tot wanneer en op welke wijze heeft het kind sinds de aankomst in Nederland nog ervaring gehad met het (vroegere) geloof van de ouders?
Hoe reageert of reageerde het kind op die ervaring(en)?
Als dit in de loop van de tijd sinds de aankomst in Nederland veranderd is, beschrijf dit dan per periode. Als er geen duidelijke 'periodes' zijn, beschrijf dan hoe het (geleidelijk) veranderd is.

⁵ Of een ander westers land, als het gezin via een ander land naar Nederland is gekomen.

Advies van Gave

Gave kan op basis van de aangeleverde informatie een advies geven voor het vervolg van een asielaanvraag van het kind. Het volgende kan daarbij verwacht worden:

- Gave kan een ondersteunend rapport schrijven over de ontwikkelende vermogens van het kind die het kind al dan niet in staat stellen een eigen geloofskeuze te maken.
- Gave kan een ondersteunend rapport schrijven over de vraag of het kind een christelijke levensstijl ontwikkeld zal hebben die in land van herkomst niet acceptabel is.
- Indien Gave in de gegeven informatie onvoldoende grond ziet om aan te nemen dat het kind reeds tot een eigen overtuiging kan komen of door opvoeding en onderwijs een christelijke levensstijl heeft ontwikkeld, zal daarvan verslag gedaan worden. In dat geval is het de vraag of een eigen asielaanvraag van het kind doorgezet moet worden.

Indien Gave een ondersteunend rapport opstelt kan dat bij de asielaanvraag aan de IND overlegd worden.

COLOFON

AUTEURS

Marnix Visscher en Alies Koetsier,
juridische afdeling
Steveline van Wolfswinkel, specialist kinderwerk

VERSIE 1.0, maart 2020

Deze notitie kan gedownload worden van www.juridisch.gave.nl en mag vrij verspreid worden mits onverkort en met vermelding van deze bepaling en verwijzing naar voornoemde website.

JURIDISCHE ONDERSTEUNING GAVE

Stichting Gave verlangt ernaar dat de vluchtelingen die naar ons land komen, worden gezien en geliefd. Gave is een interkerkelijke organisatie, die kerken en christenen bewust maakt van de bijbelse roeping om vluchtelingen gastvrij te ontvangen. De afdeling juridische ondersteuning geeft advies aan kerken en vrijwilligers aangaande vragen die liggen op het terrein van het vreemdelingenrecht. De afdeling biedt ook ondersteuning aan christenen die asiel aanvragen op grond van vrees voor geloofsvervolgung.

Stichting Gave

Marie Curiestraat 35
3846 BW Harderwijk
T 0341 - 460 328
www.gave.nl | juridisch@gave.nl
IBAN NL85 INGB 0006 9900 56